

Sambor Grucza

Z kalendarium Polskiej Szkoły Lingwistyki Stosowanej

Lingwistyka Stosowana / Applied Linguistics / Angewandte Linguistik nr 1,
15-18

2009

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Sambor GRUCZA
Uniwersytet Warszawski

Z kalendarium Polskiej Szkoły Lingwistyki Stosowanej

Dzień dobry. Chciałbym Państwa bardzo serdecznie powitać zarówno w imieniu Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej, jak i Wydziału Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego, który tu reprezentuję. Zarazem dziękuję wszystkim Państwu za przyjęcie zaproszenia na dzisiejsze spotkanie – konferencję naukową Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej, połączoną z wyborami nowych jej władz. Miło mi poinformować Państwa, że zaproszenie na dzisiejszą konferencję przyjęło ponad 100 naukowców z całej Polski, w tym ponad 30 profesorów. Wszystkim Państwu bardzo serdecznie dziękuję za podjęcie trudów podróży i przybycie na obrady do Warszawy.

Szczególnie serdecznie pragnę powitać profesorów, którzy zgodzili się przedstawić dzisiaj na forum Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej wyniki swoich rozważań nad lingwistyką stosowaną. Proszę pozwolić mi dokonać tego powitania w kolejności wystąpień: Witam Pana Profesora Franciszka Gruczę z Katedry Teorii Języków i Akwizycji Językowej Uniwersytetu Warszawskiego członka rzeczywistego PAN, Pana Profesora Waldemara Pfeiffera Dyrektora Instytutu Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Pana Profesora Janusza Arabskiego z Instytutu Języka Angielskiego Uniwersytetu Śląskiego, Pana Profesora Jerzego Żmudzkiego – Kierownika Zakładu Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej.

Bardzo gorąco witam Panią Profesor Zofię Berdychowską – Prodziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Jagiellońskiego, Panią Profesor Beatę Mikołajczyk – Prodziekan Wydziału Neofilologii Uniwersytetu im. A. Mickiewicza, Panią Profesor Krystynę Wróblewską-Pawlak – Prodziekan Wydziału Neofilologii Uniwersytetu Warszawskiego, Pana Profesora Zenona Weigta – Prodziekana Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego.

Bardzo serdecznie witam Panie i Panów Profesorów, Koleżanki i Kolegów, doktorantów i studentów naszych uczelni wyższych.

Szanowni Państwo, historia Polskiej Szkoły Lingwistyki Stosowanej jest stonkowo długa. Prawdopodobnie najdłuższa na naszym kontynencie, bowiem już pod koniec XIX w. poczyniono w obrębie nauki polskiej pierwsze uwagi dotyczą-

ce konieczności wyodrębnienia lingwistyki stosowanej. W 1870 roku, tj. prawie 140 lat temu, Jan Baudouin de Courtenay na wykładzie w Petersburgu przedstawił propozycję podziału lingwistyki na lingwistykę czystą i lingwistykę stosowaną. Nawiasem mówiąc, Jan Baudouin de Courtenay urodził się 13 marca 1845 roku w Radzyminie, zmarł 3 listopada 1929 w Warszawie.

Nie miejsce tu jednak na zaprezentowanie pełnej historii Polskiej Szkoły Lingwistyki Stosowanej¹. Przywołam zatem jedynie kilka wybranych dat z kalendarium tej nowszej historii polskiej lingwistyki stosowanej:

1965: a więc niespełna 55 lat temu, profesor Ludwik Zabrocki utworzył na ówczesnym Wydziale Filologicznym Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu pierwszą w Polsce akademicką jednostkę naukową pod nazwą Zakład Językoznawstwa Stosowanego;

1966: z inicjatywy profesora L. Zabrockiego utworzone założone zostało pierwsze europejskie naukowe czasopismo poświęcone badaniom naukowym z zakresu nauczania i uczenia języków obcych pod nazwą „Glottodidactica” – czasopismo to, jak wiemy, wydawane jest po dzień dzisiejszy na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza przez tamtejszy Instytut Lingwistyki Stosowanej;

1972: 36 temu z inicjatywy profesora Franciszka Gruczy – nawiasem mówiąc ucznia profesora L. Zabrockiego – utworzony został na Uniwersytecie Warszawskim Instytut Lingwistyki Stosowanej, pierwszy w skali europejskiej, a zdaje się także i światowej uniwersytecki instytut programowo podejmujący zarówno badania naukowe z zakresu lingwistyki stosowanej, jak i akademickie kształcenie studentów w zakresie lingwistyki stosowanej;

1974: 35 lat temu powstał Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Filologii Germańskiej Uniwersytetu Wrocławskiego;

1978: 31 lat temu ukazał się z inicjatywy profesora F. Gruczy pierwszy numer „Przeglądu Glottodydaktycznego”. Czasopismo to wydawane jest do dziś na Uniwersytecie Warszawskim połączonymi siłami Katedry Języków Specjalistycznych oraz Katedry Teorii Języków i Akwizycji Językowej. W sumie do tej pory² ukazało się 26 zeszytów „Przeglądu Glottodydaktycznego”.

1981: 28 lat temu, dzięki staraniom profesora F. Gruczy zostało powołane do życia Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej (PTLS).

1983: opublikowana została monografia prof. Franciszka Gruczy pt. „Zagadnienia metalingwistyki. Lingwistyka – jej przedmiot, lingwistyka stosowana”, w której po raz pierwszy tak szeroko przedstawione zostały teoretyczne fundamenty lingwistyki stosowanej jako nauki. Wersja poprawiona, uzupełniona i rozszerzona o doświadczenia 26 lat ukazała się w 2007 r. pt. „Lingwistyka stosowana. Zarys jej historii, zadań i dokonań”;

¹ Szerzej na ten temat zob. F. Grucza (2007) *Lingwistyka stosowana. Historia – zadania – osiągnięcia*. Warszawa oraz w niniejszym zeszycie: Teresa Siek-Piskozub, Anna Cieślicka *Wkład – IFA-UAM w rozwój Lingwistyki Stosowanej*

² tj. zamknięcia redakcji 1. zeszytu „Lingwistyki Stosowanej”.

1986: utworzono w Instytucie Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Warszawskiego kierunek studiów „lingwistyka stosowana”. Niestety, kierunek ten skreślony został z listy ministerialnej kierunków ogólnopolskich w połowie lat 90. wskutek poszukiwań oszczędności finansowych w szkolnictwie wyższym.

I jeszcze kilka dat z historii najnowszej Polskiej Szkoły Lingwistyki Stosowanej:

2000: z inicjatywy profesora Jerzego Żmudzkiego, utworzono Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie;

2000: z inicjatywy profesora Jerzego Lukszyzna utworzona została na Uniwersytecie Warszawskim Katedra Języków Specjalistycznych – pierwsza jak się zdaje jednostka uniwersytecka programowo podejmująca zagadnienia m.in. stosowanej lingwistyki języków specjalistycznych. W przyszłym roku będziemy więc obchodzić 10-lecie jej powstania;

2005: z inicjatywy profesora Waldemara Pfeifera na Uniwersytecie im. A. Mickiewicza w Poznaniu powołano do życia (drugi w Polsce) Instytut Lingwistyki Stosowanej;

2007: utworzenie na Uniwersytecie Warszawskim Instytutu Polonistyki Stosowanej;

2009: z inicjatywy profesora Jerzego Żmudzkiego i dzięki staraniom jego współpracowników Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego utworzyło unikatowy kierunek „lingwistyka stosowana”, prowadzony obecnie w Zakładzie Lingwistyki Stosowanej Instytutu Germanistyki Uniwersytetu M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie;

2009: W marcu br., decyzją Senatu Uniwersytetu Warszawskiego, w drodze zmiany nazwy, utworzony został na Uniwersytecie Warszawskim Wydział Lingwistyki Stosowanej – według mojej wiedzy pierwszy w skali europejskiej, a zdaje się także i światowej, wydział uniwersytecki o takiej nazwie.

Wymienione jednostki nie są oczywiście jedynymi jednostkami akademickimi noszącymi w nazwie wyrażenie „lingwistyka stosowana”. Wśród takich wymienić można między innymi: Katedrę Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej Uniwersytetu Łódzkiego, Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Neofilologii i Lingwistyki Stosowanej Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Neofilologii Uniwersytetu Zielonogórskiego, Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Filologii Wschodniosłowiańskiej Uniwersytetu Śląskiego, Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Filologii Angielskiej Uniwersytetu Rzeszowskiego, Zakład Lingwistyki Stosowanej Instytutu Neofilologii Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Płocku. Listę tę uzupełnić trzeba by jeszcze o jednostki akademickie noszące w nazwie wyrażenie „językoznawstwo stosowane” oraz „polonistyka stosowana”.

Wszystko to oznacza, że dzisiejsza polska lingwistyka stosowana jest także instytucjonalnie mocno zakorzeniona na gruncie polskiej nauki i dydaktyki akademickiej. Zdaje się zatem, że przyszedł czas na uaktualnienie jej dzisiejszego obrazu. Do współpracy zapraszamy wszystkich zainteresowanych upublicznieniem dokonanych własnych jednostek w zakresie szeroko pojętej lingwistyki stosowanej.

Co zaś się tyczy Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej (PTLS), to zostało ono powołane do życia wczesną jesienią 1981 roku z inicjatywy i dzięki staraniom profesora Franciszka Gruczy, ówczesnego dyrektora Instytutu Lingwistyki Stosowanej, przewodniczącego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej do roku 1998. W roku 1998 funkcję tę objęła profesor Maria Dakowska.

Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej jest zarejestrowane sądownie i działa na podstawie obowiązującego prawa o stowarzyszeniach i z tego tytułu posiada osobowość prawną. PTLS jest organizacją naukową, której celem jest przyczynienie się do rozwoju studiów i badań w dziedzinie lingwistyki stosowanej oraz do wykorzystania ich wyników w praktyce. Towarzystwo zmierza do osiągnięcia swego celu przez (i) popieranie rozwoju badań w zakresie lingwistyki stosowanej, (ii) upowszechnianie i popularyzację osiągnięć lingwistyki stosowanej i związanych z nią dziedzin, (iii) ułatwianie i podtrzymywanie łączności wśród członków Towarzystwa, m.in. poprzez koordynację prowadzonych przez nich badań, (iv) współpracę z towarzystwami naukowymi i innymi instytucjami działającymi w kraju i za granicą, których prace są istotne dla rozwoju lingwistyki stosowanej, (v) organizowanie konferencji naukowych, (vi) wydawanie i rozpowszechnianie publikacji z zakresu prac i działalności Towarzystwa.

Polskie Towarzystwo Lingwistyki Stosowanej składa się z członków zwyczajnych i honorowych. W myśl Statutu PTLS: członkiem zwyczajnym Towarzystwa może być każda osoba, działająca zawodowo w zakresie lingwistyki stosowanej lub posiadająca wykształcenie w tym zakresie, której kwalifikacje zostały uznane przez Zarząd Towarzystwa za wystarczające. Decyzję o przyjęciu członków zwyczajnych podejmuje Zarząd Towarzystwa na podstawie wniosku kandydata i pisemnej opinii jednego członka zwyczajnego. Władzami Towarzystwa są: Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa, Zarząd Towarzystwa, Komisja Rewizyjna, Sąd Koleżeński. Kadencja władz trwa 3 lata.

Mówię tu o tym także dlatego, że druga część naszego dzisiejszego spotkania poświęcona będzie wyłonieniu nowych władz Polskiego Towarzystwa Lingwistyki Stosowanej³.

Kończąc, chciałbym z tego miejsca bardzo serdecznie podziękować Pani dr Katarzynie Hryniuk oraz Panu dr. Łukaszowi Karpińskiemu, adiunktom w Katedrze Języków Specjalistycznych Uniwersytetu Warszawskiego oraz studentom tej katedry za ogromne zaangażowanie oraz pomoc w przygotowaniu dzisiejszego spotkania. Dziękując za uwagę, życzę Państwu owocnych obrad i miłego pobytu na Uniwersytecie Warszawskim.

³ Skład nowych władz podajemy w części „Komunikaty i sprawozdania”.